

Vad har hänt?

VALSTRIDEN HAR GATT SIN JAMNA GANG sedan de preliminära katastroferna sjunkit undan.

NYKTERHETSUPPLYSNINGEN HOTOS. Upplöstan av folksed och folkkupfattning till nykterhet kan ej ske utan effektiv upplysning... Man måste därför kraftigt stryka under att granskningsnämndens förslag till strykande av anslagen till nykterhetsundervisningen ej måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

DANMARK HAR HAFT ETT LIVLIGT VAL till landstinget, motsvarande vår första kammar. Ända upp till 80 procent valdeltagande. Regeringsblocket — radikaler och socialdemokrater — lyckades dock ej förvärva de röster, som skulle givit dem majoritet. Det synes till och med som om högern vunnit en plats, den som de radikala förra gången vunno genom lotning.

VICEKONUNGEN AV INDIEN har tillkännagivit, att regeringen ämnar inkalla ytterligare en indisk-engelsk konferens om den indiska konstitutionen. Den skall äga rum i London i november. Vicekonungen omtalade att antalet häktade i den indiska ohörsamhetsrörelsen hastigt minskades. Men regeringen ville dock ingalunda åsidosätta sina försiktighetsåtgärder.

Att döma av vad som meddelas från indisk sida äro försiktighetsmåten kraftiga nog. Allindiska nationalkongressens förre president, *Valabhai Patel* lämnade på Antikrigskongressen i Amsterdam en redogörelse för det aktuella läget. Indien är i själva verket det land, där ett regelrätt krig just nu rasar, sade han. Människor nerskjutas dagligen av de brittiska truppernas maskingevär och dödas av aeroplanens bomber. Över hundratusen kvinnor, män och barn sitta för närvarande i fångelse. Flera tusen ha under de senaste åtta månaderna sårats.

Allindiska Nationalkongressen existerar inte längre legalt, pressen är undertryckt, censuren härskar.

Enligt vicekonungens meddelande önskar emellertid engelska regeringen nu åstadkomma enighet i ett så stort antal frågor som möjligt!

FRANKRIKE HAR GIVIT TYSKLAND svar, avböjer särförhandlingar i rustningsfrågan, men de närmare detaljerna äro ännu icke offentliggjorda.

Tysk riksdagsupplysning synes oundviklig då förhandlingen mellan nazis och centrum strändar.

Veckovardelen

Det spökar i Europa.

Enhetsfront mot kriget.

Antikrigskongressens lösenord.

Av *Carin Hermelin*.

Lektor *T. Hilding Svartengren* skriver om

Lady Augusta Gregory och den irländska teatern.

Den döda hamnen.

Brev från Amsterdam.

Dikter.

Av *Axel Axelsson*.

Kring vårt radikala program.

Konfrontation med riksdagskandidater och andra.

Tidevarvet har vänt sig till några av de olika partiernas riksdagskandidater, för att få höra deras ståndpunkt till Radikala Gruppens program. Det har varit mycket svårt att anträffa vederbörande, som i allmänhet äro strängt upptagna i valrörelsen och på sina resor ute i landet knappast kunna nås av ett brev. Härnedan följa emellertid sex uttalanden av representanter för det socialdemokratiska, frisinnade samt liberala partiet.

Fru *Agda Ostlund*, som är uppsatt på socialdemokraternas femte plats i Stockholm svarar:

I första punkten som behandlar jordfrågan anser jag att nya uppslag för att möjliggöra besittning av jord med allvar böra prövas och särskilt de i sista raden uttalade orden »och jorden göres åtkomlig utan kapital», är ju för den omedelbara så gott som ett evangelium.

I fråga om folkhälsa och mäns och kvinnors lika rätt till arbete har ju de socialdemokratiska kvinnorna under män-

ga'är nedlagt ett intensivt arbete efter i stort sett samma linjer som Radikala gruppen anfört, och vårt partis kvinnliga ledamöter har ju ägnat dessa frågor sin synnerliga uppmärksamhet i riksdagsarbetet.

Socialdemokraternas ställning till fredsfrågan är enligt min mening den starkaste, hela vårt arbete gäller: fram mot avrustning. Avrustnings- och fredsvänner kunna väl ha skilda meningar om detaljer i arbetet men kunna säkert icke överträffa varandra i fredsvilja.

Stockholm den 6 sept. 1932.

Agda Ostlund.

Därefter komma de båda frisinnade kandidaterna, fru *Vira Eklund*, Stockholms län, samt statsrådet *N. Gårde*, uppsatt på första plats i Stockholm. Fru *Eklund* skriver:

Då Ni begärt att få veta, hur under-teknad ställer sig till de olika (Forts. å sid. 4.)

Enhetsfront mot kriget.

Över 2,000 händer, över 2,000 gula och gröna delegeradekort sträcktes under stark hänförelse i luften, när presidiet förslag till manifest förelades de fulltaligt församlade delegaterna på Antikrigskongressens sista dag. Oppositionen inkränte sig vid det laget till en grupp franska Trotskänhängare, som protesterade, öronbedövande och hjältemodigt. I övrigt kunde man uppnått vad som i början kunde förefalla nästan övermåttigt, att samla dessa otaliga politiska och sociala schatteringar omkring ett enda mål, oberoende av meningsskiljaktigheterna om vägen. Det var den mest glansfulla uppmärksamhet som målmedvetna revolutionärer, arbetare och intellektuella över hela världen, från engelska kväkare, kristjänstvågrare från Holland och Sverige till sprakande kommunister från Tyskland, Japan och Elsass-Lothringen.

Den i denna mening »opolitiska» karaktären av kongressen hade starkt understrukits redan i Barbusse's hälsningstal och fastslogs sedermera vid upprepade tillfällen av flera bland de mest bemärkta talarna. Samtidigt gick som en röd tråd genom förhandlingarna kravet på handling, på ett absolut kollektivt och individuellt ställningstagande mot de kapitalistiska krigen. Vi strejkar, vi vägrar att utföra vapentransporter, ammunitionstillverkning, vi gör myteri i härar och flottor, vi ställer film, litteratur och andra

uttryck för konstnärligt skapande i de stora kampens tjänst — för de imperialistiska krigens avskaffande.

Där var t. ex. en ung norsk marinikapten, ansluten till norska arbetarpartiet, som deklarerade sin avsikt, att som officer göra gemensam sak med manskapet och strejka i det avgörande ögonblicket. Där var en arbetare från Krupps verkstäder, som intygade vilken vanvetthets, som just nu råder inom den tyska vapenindustrin och som måste stävjas. Där var transportarbetare från England och Frankrike, alla eniga om arbetarnas uppgift att i praktisk handling motsätta sig rustningarnas fullföljande. Det är inte lätt, sade man, när arbetslösheten griper hela världen, att avstå från ett jobb vid en ammunitionsfabrik eller kantonstillverkning. Men — arbetarna måste en gång för alla hindra den tanken att slå rot, att krigsrustningar betyder arbetstillfällen.

Och de intellektuella! Ni får inte tro, att ni varje dag skall upptäcka Amerika åt er själva, sade Barbusse åt dem. En oerhörd uppgift väntar er, ni som gripits av kollektivitetens mäktiga krafter. Det hade också skickats telegram och hälsningar från många av intelligentsierns främste, *Albert Einstein*, *Heinrich Mann*, *Ernst Toller*, som lovade ställa sig till det fortsatta arbetets förfogande, *Egon*

(Forts. å sid. 3.)

Mänskliga intressen.

Av *ELISABETH TAMM*.

Det är enformigt att alltjämt behöva upprepa kravet om mäns och kvinnors lika rätt till arbete och lika rätt inför lagen. Ändå är det nödvändigt, t. o. m. mera än för en del år sedan och särskilt nödvändigt vid val av lagstiftande församling. Ty utan dessa rättigheter kunna kvinnorna ej fullgöra sin plikt mot samhället. Det är visserligen en mycket enkel sanning, men icke förty tar det tid, innan den ingått i det allmänna medvetandet, så att den blir förverkligad.

Då vi säga, att varje kvinna, gift eller ogift, bör ha rätt till det arbete vartill hon är kompetent och därför erhålla samma lön som manlig innehavare, så vända vi oss ej endast till männen utan i främsta rummet till kvinnorna, vi efterlysa den kvinnliga solidariteten. Och varken arbetslöshet eller giftermål kan någonsin försvara, att rätten till visst arbete skall gälla könsvis. Det är ohållbart. Man har ej hindrat högre ämbetsmän att åtaga sig flera uppdrag och erhålla därmed förönde arvoden. Det kan invändas, att nu är en olämplig tidpunkt att höja de kvinnliga lönerna i

jämnhöjd med de manliga, men i så fall vore det kanske ur sparsamhetssynpunkt mycket lägligt att i stället göra en omreglering, som sänkte de manliga och på så sätt åstadkomma jämställdhet. Fast det kanske inte vore ett populärt valprogram. Det är arbetet som skall betalas och icke vars och ens familjeförhållanden.

Kravet på borttagande av särbestämmelser för kvinnor kommer att finnas, ibland starkare, ibland mera undertryckt, kanske förlöjligt och forakrat, men dock bibehållet så länge dessa särbestämmelser finnas. Vi vilja inte ha särskilda för kvinnor avsedda tjänster, inte skyddas för män, inte ensamma bära skulden för samhällets drägliga moral och varken leva längre eller straffas för vår livslängd med lägre pension.

Vi vädja inte bara till en mänsklig rättvisa — som kanske inte finns — utan också till en sund och praktisk känsla för samhällets organisation. Vi äro trötta på att tala om kvinno-saker och manssaker, det är tid på att tala om mänskliga intressen.

Av Guds Nåde.

Av *HELGE HEERBERGER*.

De fem nationalsocialistiska mördarna från Potempa ha benådats — med motiveringen, att mordet skett endast två timmar efter det att terror-nödförordningen trätt i kraft, och att de fem således inte vetat om eller åtminstone inte varit klart medvetna om, vilka följder deras död kunde få. Denna benådning var allmänt väntad, och det fanns väl heller knappast någon, som inte hälsade den med tillfredsställelse. Inte minst därför, att de i djupaste mening förmodat ansvariga inte vore de fem mördarna utan de nationalsocialistiska ledare, som oavbrutet upphetsat sina anhängare till våld och terror.

Tyvärr gestaltade sig frågan benådning — icke benådning till en prestigangelägenhet. Nationalsocialistiska partiet bad inte om nåd för mördarna, utan fordrade deras frigivande som en solklar rätt. Dessa fem män, som med bestialisk råhet slagit och trampat ihjäl en värnlös motståndare, upphöjdes till martyrer för den fosterländska idén. Hitler skickade telegram till sina »några kamrater», de trogna kamraternas intervjuades, överhöjdes med blommor, sötsaker och rökverk, demonstrationer anordnades för deras skull — däribland en barn-demonstration, vari tre- fyraåringar deltog — kort sagt, de vore dagens hjältar i det nazistiska Tyskland. De vore germanska män, som »likvidater» (ett nytt ord för »mörda» på nazistspråk) en asiatisk undermänska. (Förresten är det synnerligen lätt att avancera från asiatisk undermänska till arisk herremänska — man behöver bara, i likhet med ansiktaren till

mordet i Potempa, världshusvärden Lachmann, som ännu för några år sedan var kommunist och sålunda tillhörde den undre kategorin, bli medlem av Hitler-partiet.)

Den nu utfärdade benådningen har sålunda — utom naturligtvis indignerade protester mot det begärda frigivandets ersättande av livstids tukthus icke saktats — inregistrerats som en seger för Hitler. Men benådningen har i alla fall gjort det omöjligt för höga vederbörande att med bevarande av ett rättvisans sken låta avrätta ett större antal kommunister. Om dödsdomarna mot Potempa-mördarna blivit verkställda, kunde man ha sagt: vi göra ingen skillnad mellan Partien, den första dödsdomen träffade nationalsocialisterna. Liksom den fascistiskt orienterade sadistiske patologen Matuschkas tagatent gav den vita terorn i Ungern en välkommen anledning till legaliserat nedslaktande av olikaktande, så drabbade de i Tyskland efter Kapp-kuppen instiftade sårdomstolarna endast marxistiska arbetare och aldrig dem, som de ursprungligen vore avsedda för. Och likadant är det nu med de senaste sårdomstolarna. Ty domare äro endast mänskliga lätt att avancera från asiatisk undermänska till arisk herremänska — man behöver bara, i likhet med ansiktaren till

(Forts. å sid. 4.)

Läckert och hälsosamt är smörgåbrödet

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande.

Undvik efterapning!

Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Ellin Wagner,
Elisabeth Tamn,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfrid lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: Eva Andén,
Herkeslegatan 14 (f. d. L. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvskaver,
Boutredningar och testamenter, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Eva von Heideman

Mottagning enligt överenskommelse.
Ostermalmsgården 5, 3 tr. Tel. 736 54.

Tandläkare

EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandklinik för alla samhällsklasser.

Ostermalmsgården 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:

Hantverkargatan 37. Tel. K. 37, K. 37 38

(Bautryggvagnen v. Kungsholms Lärareverk)

Mottagn. 8.30-9.1.30-2.6-7.

Tandvård behandlas hela dagen 8-7

Lördagar stängda 4 (sommarn. 2).

Kostnadsfri rådgivning.

Endast exam. tandläkare.

Kvinnlig ungdom

som ämnar vistas i Norrköping, rekommenderas Frälsningsarméns Pensionat, Bredgatan 46. Hel inack. Billiga priser. Nutida bekv. Tel. 15 53.

Klockarebolagets

Begravningsbyrå,

Skepparegatan 39. 734 36, N. 60 98.

Filialer: St. Paulsg. 15. Sö. 30 87.

Agneg. 40. Kh. 335 28.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.

Tryggt och angen, välrek.

Tel. 778 24.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37. Tel. Söd. 70 00

FOLKUNGAGATAN 65. " " 73 37

GOTGATAN 52. " " 333 09

Advokaten, Jur. Kand.

Majken Björndal

Regementsg. 8 (vid Morescoborn).
Tel. 18 59 och 18 54.

MALMO

Familjerättsliga ärenden. Boutredningar,
arvs- och testamentsärenden samt övriga
juridiska uppdrag. Skriftliga förfrågningar
besvaras omgående.

Den 10 Sept. 1932.

Det spökar i Europa.

Det gamla Tyskland är uppe och spökar i nutidens Europa och gör ett intryck som på en gång är groteskt och kusligt, enligt spökens sed. Det har ju länge skymtat, man har godt vetat att det icke hade ro i sin grav. Men först då det nya Tysklands motstånd successivt brutits ner kunde det börja regera på allvar.

I Berlin var spöket framme på ljusa dagar och ordnade en Stahlhelmsparad inför dagens maktinnehavare: junkerregeringen och inför Hohenzollernarna och andra avstatta furstar som nu hoppas på att bli morgondagens — ett faktum som knappast blir roligare för oss här i Sverige genom den underrättelsen att prins Gustaf Adolf befann sig i de avstatta furstarnas sällskap vid detta kontrarevolutionära tillfälle.

Det är ganska hemskt att forna frontsoldater paradera framför de bottenlöst komprometterade Hohenzollernarna och demonstrera mot internationalism, pacifism, marxism, för en mäktig tysk stat och mot den statens fiender. Men mera betydelse har spökets utrikespolitiska demarcher. Tyskland vänder sig i dessa dagar direkt till Frankrike — alltså icke till avrustningskonferensen eller Folkförbundet — med ett preciserat krav på att få upprusta. Det är visserligen ingen nyhet att Tyskland inte ämnade nöja sig med ett resultat av avrustningskonferensen som fastställdess nuvarande militära särställning. Men så länge ännu Brünning satt vid makten tog sig det tyska kravet mest uttryck som en konsekvent fordran på övriga staters nedrustning hän mot Tysklands nivå. Nu däremot, då förkristigtyskland kommit till makten igen, och det är junker- och militärer som bestämma innehållet i de diplomatiska noterna, har kravet fått ett helt annat utseende.

Tyskland säger visserligen: antingen allmän nedrustning eller tysk upprustning, men tonvikten ligger nu på

ELSA HAMMARSTRÖM

Fiskalaffären — Stockholm

OSTGÖTAGATAN 31

Hörnet av Hjörhovsg.

Huvudaff. Tel. S. 882, S. 520 19, Bost. S. 146 52

SVENDBORGSGATAN 7

Telefon Söder 337 80

Färsk fisk inkommer dagligen direkt från Göteborg och skärgården till dagens lägsta priser.

Voor hemmasida.

FOTOGRAFERA EDER HOS

Ateljé Anderson

St Eriksgatan 63. Obs! N. b.

Tel. Kh. 301 48.

Oppet: Vardagar 9-6 e. m. Söndagar 1-4 e. m. Annan tid efter överenskommelse.

Passfotografier utföras.

Liliesjöes

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:

Fridhögsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82

Hantverkargatan 85 — Tel. Kh. 55 85

Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.

El-värmekuddar — Kattskinn —

Kamelljusartiklar — Urinbehållare —

Sanitetsbyxor för damer —

Allt i branschen.

upprustningen. Till yttermera visso är kravet nogra preciserat.

Tyskland vill ha rätt till de vapen som de militära experterna nere vid avrustningskonferensen förklarade vara försvarsvapen, nämligen flyg, tanks, tungt artilleri, gränstästning, och en värnpliktsarmé. Man kan vara ganska säker om att spöket funnit en skenbart fullt logisk motivering för sitt avrustningskrav och dragit nytta av alla motpartens missgrepp och försyndelser. Men därmed är den inte kunna övertyga världen att den bara åsyftar ett försvar för sina gränser, ingen svävar väl i okunghet om att det gamla Tyskland som väkmat upp, vill ändra sina gränser igen så snart det kan.

Det är en ödetis djupa ironi att just denna junkerregering som blivit hyggligare behandlad än alla andra tyska regeringar och fått sig skadeståndet villkorligt efterskänkt, ska vara den som ställer frågan om Tysklands likaberättigande på sin spets. Men så ironiskt är ödet mot dem som förtitta sina tillfällen. Hur mycket lättare hade det inte varit att underhandla i tid med Herman Müller, Stressemann eller även Brünning om utseendet av den avrustningskonvention vilken Tyskland skulle kunna vara tillfreds med och underskriva. Då kunde Tysklands begärningar verkat stimulerande på avrustningskravet, nu verkar det stimulerande på rustningarna.

Ty kan man inte få en överenskommelse med Tyskland, då får man tillsvidare lämna arbetet på internationell avrustning som ett misslyckat försök och sätta i gång med en upprustning som har till mål att behålla den nuvarande olikheten i militär styrka mellan Tyskland och de andra makterna fast i andra dimensioner. Därmed skulle det nuvarande systemet med fritt tävlande nationella militärväsen beredas tillfälle att löpa ut i det absurda på samma sätt som de militära uppfinningarna. Vad som skulle hända vid slutet av det loppet, det kunna vi alla ana.

När detta skrivs har Tyskland inte fått något officiellt svar på sin not till Frankrike. Man vet i dag inte mera än att den franska pressen så gott som enstämmigt motsätter sig kravet, att Polen redan talar om nya rustningar och att franska generalstabens förlagt höstmanövrerna intill tyska gränser för att visa hur mycket bättre den är förberedd på att mota en invasion i dag än 1914.

Om frågan om Tysklands hemliga rustningar beredde orientering uppenbar och besvarad i detta sammanhang så kanske ändå något vore vunnit med junkerregeringens diploma-

LÅRSVARS

PÅLSVARUAFFÄR

Västmanngatan 56 (Hörnet av Odengatan)

Telefon Vasa 63 52.

ALLA SLAGS PÅLSVAROR TILL

BILLIGASTE PRISER. REPARATIONER

UTFORAS VAL OCH BILLIGT.

Kredit ordnas.

Kungsholmens Slöjdaffär

Agnegatan 36 (f. d. 12)

(invid Flemingatan) Tel. SÖ 2638.

Försäljer till lägsta priser:

KORG- och FURUMOBILER,

TRASLÖJD, TRADGÅRDS-

MOBILER.

Herr- & Damskrädderi

33 PIPERSGATAN 33

Tel. Kh. 304 07.

utför alla slag av Herr- & Damskrädderi. Herkostymer Kr. 50.-

Damkappor Kr. 35.-

Pressning och reparationer utföras.

L. KVART

Kvinnligt upp- lysningsmöte.

Olika kvinnoföreningar, politiska, fackliga och andra, ha anordnat ett offentligt möte i Stockholm den 12 september, där kvinnliga kandidater från skilda partier, uppsatta på årets vallistor komma att tala. Meningen är att ge väljarna tillfälle att ta del av deras synpunkter. Av dessa kandidater stå Fru Ostlund och fröken Wellin — som man förmodar — på säkra platser. De övriga sannolikt på säkert osäkra.

Det är att hoppas att mötet är ett uttryck för kvinnornas växande politiska intresse och att detta vid 1936 års val kommer att vara så starkt, att man då i stället samlar sig för att sätta upp kvinnonamn på valbara platser.

Den 12 september hölls ett kvinnligt upp- lysningsmöte. Man frågar sig: när Tyskland nu begär officiellt tillstånd att få skaffa sig ett flyg och tungt artilleri, uppstår det sig då som en vanartig och hycklande pojke som artigt ber sin mamma om ett äpple, sedan han redan stulit en kappe av henne? Vad vet man utanför gränserna om Tysklands hemliga rustningar, hemliga resurser och uppfinningar? De skymta ju jämt, de äro också ett slags spöke som paralyserar avrustningsarbetet. Om denna hemlighet kunde komma fram i detta sammanhang vore det nyttigt för alla parter. Kanske skulle vi få se att inga bevis tunnös för de rykten som spridas, kanske få det avgörande beviset på hur orimligt det är att fortsätta med den gamla politiken. Man har svårt att tro att utsikten till nya rustningar och nya väldiga bördor kan vara lockande för folket, men finge de därtlill klarhet i vilka förstörelser resurser de moderna krigslaboratorierna gömma på, så kanske, kanske detta klarade upp de oklara begreppen om försvar och revanche, om pacifism och internationalism, så att spöket blev avlöjstat som det spöket det är.

På förfrågan meddelas härmed att

Radikala Gruppens

programpunkter kunna mot portoavgift erhållas i särtryck från Tidevarvets expedition, Slussplan 1-3, Stockholm. Man som önska komma i kontakt med medlemmar i olika delar av landet torde även sätta sig i förbindelse med Tidevarvet.

Kvinnorna och riksdagsvalen.

OFFENTLIGT UPPLYSNINGSMÖTE

med korta anföranden av kvinnliga kandidater från de olika partierna
måndagen den 12 sept. kl. 8 e. m. i Konsthuset stora sal.

Talare: Fröken Edith Lindblom, centerpartiet, Fru Ellen Hagen, frälsningsfolkpartiet, Fröken Bertha Wellin, högern, Dr. Karin Kock liberala partiet, Fru Agda Ostlund, socialdemokratiska arbetarepartiet, Fru Elvira Dahlgren, Sveriges kommunistiska parti.

Inträdesavgift 25 öre. Biljetter i Dagens Nyheters tidningskontor, i Hornsgatan, och Sv. Dagbladet Depeschbyrå, 10 Birgerjarlgat, samt vid ingången.

Konmitterade utsedda av 30 kvinnoorganisationer

Kungl. Hovblomsterhandel

Säg det med blommor!
Västerlångatan 14. STOCKHOLM
Blomsterförelägg till in- och utlandet -

Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonton 549

Den döda hamnen.

Brev från Amsterd.

Den som i dessa dagar gör en rundtur genom Amsterdams kanne här verkligen en förtärande upplattning om den avstannade världshandeln. Omkring sjutiotio procent av tonnage ligger otillnyttjat. Man kan urskilja de upplagda fartygen från de andra genom pressningskuddar över skorstenarna. I måktiga grupper på tio eller tolv eller flera ligger de stora svarta båtarna där vid dödsmärket på skorstenen. Världen vill längre byta varor mellan länderna, näväl, hela den dyrbara apparaten oftras och hamnen i Amsterdam är stillsam som en marknadsplats på vintern.

Nere i hamnkvarteren mötte vi en sen kväll fyra pojkar, som gick på bommen, två norrmän, en skåning och en ryss, som de andra försökte lära skandinaviska. Vi pratade och de bad om slantar. Annars såg de inte hoppösa ut, kanske hade de sina möjligheter. Men utanför är hans satt en ung pojke med huvudet i händerna och storgråt. Några kvinnor hade församlats omkring honom med ett vattenglas. Den äldre bland dem klappade honom på håret, men de ville inte tala om vad som stod på. I varje fall bör urvalet av tragedier kunna vara rikt nog i dessa halvörka ödsliga dagar. Den tysta, förtvålade pojkilligen på trappsteget tycktes vara ett direkt offer för den lamslagsna världen, som är vad man nu har att erbjuda den levande ungdomen.

Trots alla skidringar av hamnlivet i en stad som Amsterdam kan man inte låta bli att förvåna sig vid åsynen av flickorna, som sitter i sina hus och väntar på kunder till kvällen. Hela rader av produktörer, från jämfrölevis vill bibehålla flickor till de ynkligaste gestalter med gråaktiga, slöa ansikten, promenera sakta omkring eller bara stå stilla som prickar i något gatörn. Men på somliga ställen är dörren till det lilla rummet inbjudande öppnad och där sitter flickan själv på en stol mitt i den smala dörren. Det är det mest ohöjligt affärsmässiga som tänkas kan, ett erkänt och väl utvecklat system i funktion.

I en Wincott är här, matrosen, som satte i gång och ledde den svårartade engelska flottstrejken förra året. Han fördes upp i triumf på antikrigskongressens presidietribun och fick också sin plats där som ett glödande exempel på den genomförda protesten mot imperialistiska rustningar.

Aldrig i mitt liv har jag sett maken till agitation. När han sätter tyst för sig själv är Len Wincott en slitun utan själ, en pojke som sveitit och färdt illa. Ansiktet är magert och gulblekt. Han följer orörig med halvslutna ögon förhandlingarna. Men när han får ordet och i flammende paroller uppmärksamma sin kamrater till solidaritet och kamp blir han en annan. Vardens fiber av hans kropp är aktivitet, väntande ord en suggestion. Hans uttal är grovt, rösten litet hes, men den är oemotståndlig. Den seniga kroppen, de våldsamma gesterna, allt är kraft. Man förstår att det inte är trevligt för engelska flottan att hysa ett sådant sprängämne inom sina leder. Ty vad gör man i längden med en sådan man som Len Wincott! Han är en symbol för den mänskliga förmågan av uppror mot tvång.

Här har han emellertid blivit omsvärd med en hjälted. Var man ser honom med sitt svarta raka hår, källad i en rödbetsburn slipover, är det en krets omkring honom av folk, som fotografärer och pratrar.

— I tänk I com in sixty papers, säger han kärt. Liksom kamraten här på kon-

gressen, en ung sjöman, som går med timmerfartyg på Sverige, är Len Wincott kommunist. Oberoende arbetarpartiets namn framkallar en förgrämd skakning på huvudet. — Do you agree with the I. L. P.? Det är omöjligt, de föräder arbetarnas sak, den parlamentariska vägen är oframkomlig, klassbeträffande måste ske med andra metoder. Vi är också omkring 20,000 kommunister i England berättar de.

Annars är Len Wincott fördig mot journalister. Men för varje gång jag ser honom bland de andra blir jag gripen av uttrycket i det hårda, gulhyade ansiktet. Det är patetiskt i sin styrka. Det är ett av många ansikten på denna kongress mot kriget, som här vittne om de öfrivärter som i närvarande stund begår över hela jorden.

Den 31 augusti är drrottningens födelsedag, Konunginnadag. Då har skolbarnen lov och får klä ut sig på gatorna, springa omkring i skräpsäcken som Luciabarn hemma i Småland, göra konst utaför kaféerna och tugga pengar. Stora orgelliknande positiv kör omkring och spelar marscher och moderna schlagers. På några ställen dansar ungdomen i ringar till musiken. Hela staden och hamnen flaggar och gamla gubbar, små kinesliedkor och allehanda fattigt folk går omkring och säljer orangerfärgade rosetter, nationalfärgen. På de större butikerna har man satt brådskydd för skyltönstern, för att inte få den intryckta när folkmassorna börjar trängas till kvällen. Det är ganska likt en karneval. Men utanför staden ha de olika ungdomsgrupperna sina marscher och utflykter, de socialdemokratiska barnen i blåa byxor, och kommunisternas pionjärer i röda slipsar och ständer.

I går gjorde jag ett besök i Aletta Jacobs Huis, rådföringsbyrå i äkten-skapliga och sexuella frågor nere vid Stadshusgården. Det är Hollands första rådföringsbyrå av detta slag som man undantar den där Jacobs själv ledde under någon tid, i mindre skala. Den prydliga och inbjudande institutionen i Stadshusgården är knappt ett år gammal, men har redan kommit fullt i gång. 2,700 personer har sedan dess öppnande tagit byråns tjänster i anspråk, från bankdirektörer till hamnarbetare, unga och gamla, t. o. m. katolik, berättar man på byrån. Dess verksamhet omfattar fyra olika grenar, nämligen dels läkarsundersökning av parter, som önskar ingå äktenskap, dels rådgivning i äkten-skapliga och andra sexuella frågor, samt slutligen upplysningar angående födelsekontroll och sterilisering. Två läkare är fast anställda vid byrån, som dessutom har tillgång till ett flertal specialister och sjuksysslare för att kunna besvara frågor för rent praktiska frågor. Kontrollen är ytterlig noggrann.

Aletta Jacobs Huis, som uppkallats efter den första kvinnliga läkaren i Holland, är resultatet av ett femtiotårigt arbete inom Nymalthusianska förbundet som nedlagt mycken energi på spridandet av upplysning i sexuella frågor. När dr Jacobs själv började sin verksamhet fanns det många som ansåg det som en skam att rådföra henne. Hon ansåg vara komprometterad som kvinna, »av en person som går ensam på gatorna och kvinnorna kan bli vänta vad som helst, och ännu i dag har verksamheten åtskilliga fördomar att övervinna. Vid en nyligen anordnad stor utställning i Amsterdams som hette *Moder och barn* nekades rådföringsbyrån att få utställa med. Den vill ju bara hindra folk att få barn! Den

Lady Augusta Gregory och den irländska teatern.

Av T. HILDING SVARTENGREN.

Det är intressant att lägga märke till att Finland, Norge, Skottland, Wales och Irland, det vill säga länder, som varit politiska eller i varje fall kulturella lyden under större stater mycket sent eller inte alls utvecklat någon dramatisk litteratur.

Vad Irland beträffar fanns det visserligen redan på 1700-talet teater i Dublin, men det var en engelsk teater för engelsmän och den lilla anglo-iriska aristokratien, som följde London-smaken.

Nog är det också sant, att åtskilliga av dem som skrev för den engelska scenen, t. ex. Congreve, Goldsmith, Sheridan, Oscar Wilde och Shaw var irländare och hade irländares medfödda kvickhet och flödande talegång, men den dramatiska litteratur, som de skapade, hade ingenting gemensamt med irländskt liv.

Mot slutet av 1800-talet kom emellertid också till Irland den oppositionsrörelse, som under inflytande av Ibsen, Strindberg, Hauptmann och Shaw bekämpade den kommersiella teatern, vars mål var att flabbar publiken och skaffa utdelning åt aktieägarna. Några författare och litteraturintresserade slog sig då tillsammans och bildade »Den irländska litterära teatern», 1899, som ville försöka att i Dublin åstadkomma något i stil med den »oberoende», »fria», »intima» teatern, eller vad de nu kallades, dessa oppositionsteater, som växte upp i London, Berlin, Paris och Stockholm före och strax efter sekelskiftet.

Men det som spelades på dessa teater var till övervägande delen ett idedrama, ett filosofiskt analytiskt *ljudrama*, som behandlade sociala problem frammanför för den irländska publiken. De nationellt inställda av de ledande inom denna irländska litterära teaters önskade emellertid något, som passade bättre för vad man ansåg vara det irländska temperamentet med dess höjelse för sådant, som mer rikade sig till sigga och öra, fantasi och känsla än till det resonerade förståndet. Det ledde till en splittring.

Ett sådant satiriker, idealisten, Ibsen-beundraren Edward Martyn och internationalisten, Zola-förjungen romanförfattaren George Moore, som båda ville, att Irland skulle ta emot det bästa, som Europa hade att ge, och å den andra den hembygdssakkunniga, nyktra, sakliga Lady Augusta Gregory och skalden William Butler Yeats, som förenade irländskt sago- och folkrunor med orientalsk mystik. Dessa menade, att en irländsk teater borde vara för irländare om irländare. Något annat kunde man inte göra fullt begripligt för den breda publiken, den enda som nu verkligen intresserade dem.

Den senare riktningen stod i intimaste samklang med en stark national strömning i landet. Något senare än den hembygdsrörelse, som i Sverige vicktes till liv av Artur Hazelius, hade i Irland växt fram en i viss mån likartad strömning. Men målet var här något mer än att bli ett barn och barn skapa museer för resterna av en dödande allmogekultur. Det gällde att i

stridsinställning gent emot England hävda och bevara all irländskt i språk och kultur. Det framkallade ett utomordentligt intresse för det irländska folkets forntid och nutid och ledde till en litterär pånyttförelse, vars like väl knappast något land sett utom möjligen England på Shakespeares tid.

Lady Augusta Gregory.

Den irländska litterära renessansens fader var Standish James O'Grady och hans Irländs Historia var dess »bibel». Rörelsens banerförare och ständiga inspirationskälla var den förutnämnde W. B. Yeats. Att Yeats haft något att ge åt världens diktning, därom vittnade Nobelpriset för några år sedan. Men vad han betytt för Irländs litterära kultur, det låter sig i detta nu knappast överblickas. Han var en av grundarna och ledarna för den »Gaeliska ligan», vars mål var å ena sidan att göra det gamla keltiska språket, iriska eller gaeliska, som höll på att dö ut, till ett levande språk för vardag och högtid, å andra sidan att också bereda plats i litteraturen för de engelska landsmäst, som talades i Irland med deras ålderdomliga ordföränd, deras översvallande poetiska rikedom och underliga keltiska saksbygd. Han blev också den inspirerande och samlande, när det gällde en irländsk nationell teater.

Den irländska litterära teaterns härskande gort ett ganska betydelsefullt pionjärbarn, det hade bl. a. — för första gången i Irlands historia, givit ett stycke på gaeliska, spelat av amatörer», men den hade inte varit nationell, då den i alla andra stycken använt engelska skådespelare. Till följd av inre motsättningar upplöstes den nu, och där stod nu Yeats och Lady Gregory och såg sig om.

Då blev Yeats bekant med en amatörklubb i Dublin, som stod under ledning av bröderna Frank och William Fay, som trots alla svårigheter hade svetsat samman sina enkla amatörer till en förunderligt konstnärlig enhet. Det är rörande att läsa om dessa ämatters troga kamp för sina konstnärliga ideal trots fattigdom och trots alla besvärigheter med en tung och illa upprörd lokal. Det var denna klubb, som växte ut till Irish National Dramatic Society (Det irländska nationella dramatiska sällskapet). Redan 1904 hade man kommit så långt, att man fått medel för en verklig teaterlokal, den gamla Abbeyteatern i Dublin, som rymde ca 600 personer.

När man kommer in i vestibulen, finner man bland andra konstverk en tavla av en 50-årig dam, engelskan Anne E. Fr. Horniman, en av dessa originella kulturpersonligheter, varpå England varit så rikt. Hon blev intresserad av teatern redan som ung, därför att, som hon säger, de äldre omkring henne ogillade den, som studerade konst och astrologi, och till priset förstördes har hon att laga sina kläder och — kan man tillägga — att starta teater, för det var hon som gav Abbey-teatern det väsentliga startkapitalet, ca 235,000 kr., och i 6 år hjälpte till

*) Nu spelar den »gaeliska ligan» hundrade amatörklubbar stycken på gaeliska året runt.

att finansiera den — för att inte tala om hennes katolska teater.

Om det var Miss Horniman, som hjälpte att lägga den materiella grunden, var det en annan kvinna, den förut omtalade Lady Gregory, som i så många andra ting hjälpte till att skapa växtmöjligheterna.

Den Lady Augusta Gregory hör till dem, som först-sest kommer på sin rätta plats i livet. Hon föddes 1859 i den fattigaste, mest efterblivna, minst angliciserade delen av Irland, i Galway län i Connacht, av en förmögen engelsk protestantisk familj, Perse. Den närmaste grannen var herren till Tillyra slott — Edward Martyn, och inte så synnerligen långt bort var Moore Hall, George Moores stamod. Hon blev gift med Lord Gregory, en högt uppsatt kolonialämbetsman, en konstnärligt intresserad och kunnig man, som förde henne in i konstvärlden och litterära kretsar i London, där hon träffade Yeats. Han talade om sina drömmar om en irländsk teater, och hon blev eld och lågor, och det var framför allt hon, som genom sitt praktiska organisationsarbete, sin engelska propaganda och talang att skaffa pengar från inflytelserika vänner förvandlade drömmarna till verklighet.

Trots giftermålet — mannen dog tidigt — tillbragte hon större delen av sitt liv i Galway. Mycket tidigt fick hon intresse för hembygdsens liv i alla dess yttringar. Hon talade Galway-målet som en bondkvinna och lärde sig gaeliska för att obehindrat kunna umgås med de västkustbönder, som höll fast vid det gamla språket. Redan som ung började hon samla folksågor och folkminnen av alla slag, och när Abbey-teatern blivit startfärdig, satt hon inne med en rik fond av material till folkskådespel.

Det var nu hon började sitt egentliga livsarbete. Vilken energi utvecklade hon inte. Hon måste göra propaganda och värva väpnar genom tidningsartiklar och brev till höger och vänster. Hon fick gå på repetitionerna och hjälpa till med regien, och framför allt måste hon skaffa en irländsk repertoar. Det gjorde hon genom att få författarvänner att skriva och genom att skriva själv — med ett häpnadsväckande resultat. Hon var frammanför för alla teorier om skådespelsteknik, liksom Shakespeare, men hon hade lyssnat till Galway-böndernas flödande samtal och kunde måsterligt återge dem på scenen. Tack vare sin engelska bildning kunde hon se, vad som var originellt och särrpräglat i deras liv och färsyn och därför värt att bli föremål för litterär behandling. Den gamla satsen om att två kulturers möte skapar litteratur besannade sig också här.

Den dramatiska litteratur, som hon skapade, är som sagt verkligen häpnadsväckande. Abbey-teaterns spelstuder under de följande 25 åren upptar ca 250 olika stycken, och av dem har Lady Gregory skrivit icke mindre än 30, och hon skänkte teatern dessutom 7 stycken till, översättningar från tyska, italienska, gaeliska och fyra från Molière men i hennes översättning och bearbetning har Molière blivit så irländsk, och de Molièreska skojarna talar oförklarligt Galway-mål, det språk som hon använder för alla sina skådespel. Hennes originalstycken är dels komedier — de flesta av dem — dels historiska skådespel och tragedier. De flesta av dessa komedier är egentligen farsor, i regeln korta stycken, uppsluppna dialoger, gjorda av teaterns skådespelare, för att fylla en lucka på programmet. Men eliten av styckena, ungefär en fjärdedel, tillhör det bästa av den irländska och den samtida dramatiken över huvud taget.

Svensk radiopublik känner redan tavla av dem, den politiska satiren *När månen går upp* och sketschen *På fattighuset*, ett underbart prov på hennes sprakande ordkonst, som Radiotjänst utsände i våras — på ett synnerligen förtjänstfullt sätt, för övrigt — en vecka efter författarinns död. A. B. F:s amatörteater har också på sin repertoar upptagit »När månen går upp».

Genom dessa sina populära stycken väckte Lady Gregory smak för folkskådespelet och skapade en publik för det. Hon och den irländska bondkomediens störmästare John Millington Synge (läs

Restaurang Port Arthur

Blokingegatan 40
Telefon Söder 34784

Bra matställe

Enhetsfront mot kriget.

(Forts. fr. sid. 1).

Erwin Kisch, som telegraferade från vapenhandels högberg, Shanghai, Fener Brockway, som hoppades på en arbetarklassens enhetsfront, de stora filmregistrerna Eisenstein, Pudovkin, Piscator. Också Clara Zetkin och Romain Rolland, som hindrats av sjukdom att komma, hade sånt flammande uppmaningar till en kampstark, enig, organiserad aktion mot kriget. Maxim Gorki, vilken i likhet med hela den övriga ryska delegationen nekats inrese till Holland, vände sig i sitt telegram emot påståendena att hela kongressen vore ett påhitt från Moskva och påvisade betydelsen av att flera hundra av delegaterna var anslutna till andra internationaler.

Det kan också ha sitt intresse att fastslå den ungefärliga fördelningen partierna emellan. Av 2,195 deltagare från 29 olika länder var 1,865 arbetare, 249 s. k. intellektuella eller fria yrken, 72 bönder. 291 var medlemmar av socialdemokratiska partier, 34 av oberoende socialistiska arbetarpartier och arbetargrupper samt 830 av kommunistiska partier. 35 var nationalrevolutionära och 1,015 partilösa. Enligt mandatprövningskommissionens uppgift var endast 58 kvinnliga delegater närvarande, men antalet kvinnliga deltagare över huvud måste i själva verket ha varit ganska mycket större. Det bör också framhållas att sammanlagt över 4,000 delegater blivit utsedda, men att ett par tusen inte kunnat komma av brist på pengar. Enbart från Tyskland, t. ex., stod 400 socialdemokrater av andra internationaler bakom kongressen.

Hur de politiska åskådningarna nu aggrupperade sig, en allt behållande övertygelse framkom under kongressen: *Det kapitalistiska systemet är roten och upphovet till alla krig*, utan att det avskaffas kämpar vi förvägs mot det blodiga hot, som vilar över hela jorden och i denna dag kräver massor av offer i världens alla delar.

Tusentals och åter tusentals av politiska fångar i fem världsdelar fångades stöd som kongressens uppdragsgivare, miljoner arbetslösa, utfattiga, kläppande människor. Och den svår att använda älla medel i kampen mot kriget och för en rättfärdigare världsrörning.

Mitt i dessa våldiga massemonstrationer, Rot-Front-rop, ballastroman, dånande sånger framträdde oföröglömigt en rad ledare, gamla grånade män och kvinnor, entusiastiska, knytmysskåkande unga människor. Deras porträtt var intressanta nog. Kanske får jag ännu en gång återkomma. C. H.

Rekvirera
"Suzanne"
— MEETHS populära modejournal med över 300 modeller till ULLSTEIN-mönster.

"Suzanne" ger eder en fullständig bild hur det nya höstmodet kommer att se sig. Den kostar kr. 2i 25. Till varje modell finns ULLSTEIN-mönster hos MEETHS. Skriv till Herm. Meeths, Stockholm.

P. S.
Jag ser att en otydligt i mitt förra manuskript åstadkommit ett misstag. Det står i artikeln, av vilka få svenskar på antikrigskongressen, skall stå sex svenskar. Den sjätte delegaten, vars namn fallit bort, var sekr. i Internationella Arbetarhjälpens svenska rikskommitté Sven Johansen.
D. S.

Amsterdam den 31 aug. 1932.
Carin Hermelin.

Konfrontation med riksdagskandidater och andra.

(Forts. fr. sid. 1.)

punkterna i »Radikala gruppens» uttalande inför valen, ber jag få svara:

Vad avdelningarna Fred och Mäns och kvinnors lika rätt till arbete och lika rätt inför lagen angår, gillar jag dem helt och fullt. I fråga om Folkhälsa har jag visserligen något avvikande mening i ett par detaljer men kan i övrigt ge mitt gillande även åt denna avdelning. Vad jag särskilt där ville understryka är vikten av moderskapsvård, bostadsinspektion å landsbygden samt sterilisering. Även punkten Folknykterhet kan jag gå med på — jag hade blott väntat mig den mer radikal. För egen del är jag villig gå mycket längre.

Inför de båda avdelningarna Uppfostran och Det ekonomiska livet och jordfrågan står jag något tveksam. Inte därför att jag ogillar dem utan endast emedan jag ej är säker om vad för jordpolitik, som med denna formulering avses, ej heller huru dessa »fria skolor» skola kunna praktiskt ordnas. Även där instämmer jag dock i flera detaljer — och jag skulle inte hellre se än att »framför allt» de ungas krafter kunde tagas i anspråk och samtliga medborgare beredas en människovärdig tillvaro».

Osma den 29 aug. 1932.

Vira Eklund.

S tadsrådet Gärde svarar på vår fråga: Alla uttalanden i Ert program, som rör kvinnans likställighet gör jag med på helt och fullt. De frisinnade ha också på sitt program tagit upp frågan om kvinnans ekonomiska likställighet i och med kravet på lika lön för män och kvinnor i statens tjänst. Jag vill också erinra om de frisinnade insatserna vid behörighetslagens antagande 1923.

I fråga om Ert uttalande på det socialhygieniska området anser jag de av Er förordade lagstiftningsåtgärderna icke tillräckligt utredda till sina verkningar för ett omedelbart utförande. Frågan bör nog tas upp till förutslutningslös prövning, men huruvida er väg är den riktiga eller enda framkomliga, därom kunna ju meningarna vara delade. Så mycket kan man vara ense med Er om, att ansvaret för det kommande släktet måste fördubblas och jag har starka sympatier för ett utbyggande av moderskapskyddet.

Vad slutligen programpunkten för den allmänna utrikespolitiken beträffar, anser jag att den förtjänar de starkaste sympatier.

Stockholm den 7 sept.

N. Gärde.

Dr: Karin Kock, den liberala Stockholmslistans andra kandidat samt fru Hedvig Derby på samma listas sjätte plats, svara:

till hushållens nytta sänktes LUMA kooperativas lampa 25 watt till 80 öre

J ag är fullt ense med Eder i att vad som behöves i nuvarande läge är en starkare förstärkelse för samarbets betydelse på det ekonomiska området. Man måste arbeta sig fram till en form för en samhällelig planläggning av vårt ekonomiska handlande, som bygger på individens frihet och initiativkraft men som ersätter och kompletterar den automatiska reglering av näringslivet, som den fria konkurrensen tidigare åvågabragte. Att en sådan planläggning ej kan äga rum utan ett samarbete mellan de olika parterna, nationellt och internationellt, är givet.

Vad Edert program i fråga om jordpolitiken beträffar, är jag ej tillräckligt instämmande i detsamma för att uttala mig därom. Jag antar att det i stora drag motsvarar de engelska liberalernas förslag om »cultivating tenure». Förhållandena på detta område är dock sedan gammalt så olika här hemma mot i England, att jag ej är övertygad om, att vad som passerar där, även lämpar sig för oss.

I bankfrågan lämnar programmet ej tillräckligt klarhet om vad som avses. Skulle den åsyftade banken sköta sedelutgivningen, får jag på det bestämdaste opponera mig. Skulle sedelutgivningen överföras till en privat bank som i en del andra länder, torde ej mycket vara att vinna. Riksbanken har ej skött sin penningpolitisk varken sämre eller bättre än en privat bank skulle kunna antagas ha gjort. Att en socialisering av affärsbankväsendet ej är önskvärd, kan jag endast kraftigt understryka. En bank med statlig garanti för jordbrukskrediten ha vi redan i vår hypoteksbank, och kreditgivning till lägre räntor än vad den kunnat lämna torde knappast ha varit möjlig.

I frågan om Folkhälsan är jag fullt överens med de i programmet uttalande synpunkterna. Detsamma gäller i stort sett om uppfostringsfrågorna. Dock kan jag ej på rak arm fatta någon ståndpunkt till frågan om den åttioåriga skolplikten eller skolpenningssystemet.

Ansluter mig utan någon som helst reservation till principen om mäns och kvinnors lika rätt till arbete och lika rätt inför lagen. Jag kan ansluta mig till Eder uppfattning i fredsfrågan så långt som den avser nedrustning i internationellt samförstånd; de isolerade avrustningen kan jag däremot ej gå med på.

Stockholm den 6 sept. Karin Kock.

J ord- och uppfostringsfrågor är jag inte tillräckligt införsett för att där kunna uttala mig om Radikala Gruppens program. Däremot instämmer jag till fullo med programmet på den punkt som gäller mäns och kvinnors lika rätt inför lagen och lika rätt till arbete. Man behöver bara påminna om hur behörighetslagen kringgås genom att kvinnor inte får samma utbildningsmöjligheter som männen och därigenom hindras att erhålla högre befattningar inom telegrafverket t. ex. och de örtvissa förhållandena inom folkpensioneringen för att inse betydelsen av ett sådant uttalande.

Även vad Folkhälsan beträffar vill jag instämma med er särskilt i kravet på ökad upplysning i sexuella frågor och preventivlagens avskaffande.

Stockholm den 5 sept.

Hedvig Derby.

Då partisekreterare Gustav Möller i socialdemokratiska partiet passerade Stockholm, ha vi passat på att fråga också honom om hans ställning till det radikala programmet. Hr Möller yttrar:

Dikter

av AXEL AXELSSON.

Ur en till hösten på Norstedt utkommande diktsamling, Självdeklaration.

STILLA sutto de på kyrkogården under hägn av vida, mörka galler.
Sen de kratat undan löv och barr från graven
och lagt blommor vid den enkla värden,
sutto de en stund och tänkte stilla
på hur snart det vissnar, allt som livet gav en,
hur man måste den som mest höll av en
och hur sanden i ens eget timglas faller.

När de gick tillbaka genom staden,
blev han plötsligt blek och rädd att prata —
döden hade mött hans innersta först nu:
Här vid huggriet såg han raden
slätta stenar packad så och vänta
grå och utan namn som stenar på en gata.
Och där träskaket var ut i
stod det: »Öppet varje dag från
klockan 7.»

SJÄLVDEKLARATION.

Jag har fyllt i min deklara-tionsblankett i enlighet med gällande föreskrift för den som vill ha rätt att rösta, sedan den stadgade åldern uppnåtts.

Jag lämnar åt en annan sorts myndighet att räkna ut med ledning av dessa tal, hur mycket gods som är mitt eget — verkliga, ej nominella värden.

Jag hoppas dock, att denna taxerings-nämnd beviljar anstånd med att ge ut en skatt som svarar mot förmögenheten, tills jag blir kvitt mina studiestulder.

KULTURPROBLEM.

Ska man hellre isländsätta Varnhem eller anslå beloppet till barnhem?

Av Guds Nåde.

(Forts. fr. sid. 1.)

Tyskland tycks fortfarande tro på möjligheten av en absolut rättvisa och hälsade den papenska terror-nödförordningen med glädje. I själva verket har aldrig någon absolut rättvisa existerat i tjänst hos nå-

gon stat, av vilken natur den vara månde. De hitintills inför särdomstolar förda processerna ha alla (med Beuthen som enda undantag) slutat med frikännande eller synnerligen lindrig bestraffning av nationalsocialister och hårda tukthusstraff för kommunister och socialdemokrater.

Men benådningen i Beuthen har ändock och trots allt undandragit reaktionen ämestonede den moraliska grunden för alltför rigorösa åtgärder mot vänster.

Men benådningen i Beuthen har ändock och trots allt undandragit reaktionen ämestonede den moraliska grunden för alltför rigorösa åtgärder mot vänster.

Stahlhelm-jättemöten i Berlin den 4:de september, ett större antal kejsarligheter och furstligheter närvarande vid öppnandet. Schleicher gör en demarche i Paris för ökandet av Tysklands rustningar (som om de svältande miljonererna inte hade andra intressen än att få ett gevär i händerna). På kulturpolitiskt område går man helt Hitlers ärenden. Radion omstöpes till en nationalistisk propagandaapparat. Då man inte kan skydda den tyske medborgarens liv för hans grannes

Stockholm den 3 september 1932.

Gustav Möller.

Bland tidevarvets mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

Radikal prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPESBRON 40 • STOCKHOLM
Telefon: Norr 311 80 (5 linjer)

Bliv slank

och fri från reumatism. Tag paraffinbad (kontinentens mest använda badform) hos

ELEKTRO-MEDICO INSTITUTET
Södra Kungstornet, 8 tr. Tel. N. 35 92.
Endast kvinnl. patienter.

slagring, sörjer man i stället för hans sedlighet: man mäter hans baddräkt med millimetermått. Alla tjänstemän, som inte åro garanterat högersinnade, avlägsnas, fullkomligt oberoende av deras yrkeskvaliteter. I detta sammanhang måste fallet Gumbel omnämnas. Gumbel, professor i Heidelberg, övertygad pacifist, har sedan länge varit föremål för hätska angrepp från nationalistiskt håll. I dagarna har han fockats. Som motivering anfördes ett yttrande han gjort i ett tal: att om man upprepte ett monument över kriget, så borde man inte symbolisera detsamma med en leende, fager ungdom, utan med en jättstor kärlot, hungrens och nödens symbol. Detta yttrande tolkades som ett förhånande av de i världskriget stupade soldaterna — att Gumbel velat brännmärka kriget självt och inte dess offer, vägrade man på högsta ort att inse. Gumbel hade visat »bristande vördnad för den tyska nationens hjältemod under kriget», och så fick han gå. Hädanefter är det således förbudet i Tyskland att bedriva någon slags pacifistisk propaganda.

Fastän Hitler inte råder i Tyskland, råder hans anda — berövad den tunna socialistiska anstrykning, han av masspsykologiska skäl försedt den med.

Hitler är förgrammad över Hindenburgs avslag. Han gör nu stark opposition mot Papen. Vid riksdagens öppnande sutto alla de 230 brununiformerade nazisterna som snälla gossar och lyssnade till Klara Zetkins brandtal. Den gamla, modiga kvinnan, som trots sin sjukdom och trots alla hotelser begivit sig från Moskva till Berlin för att utöva sitt ålderspresident-skap, var nöd förvånad att hon fick hålla sitt tal till ända utan störningar. Orsaken till att nazisterna för första gången uppträdde sig som folk i riksdagen, var emellertid näppeligen att söka i en plötsligt påkommen respekt för parlamentarismen — men de veta, att deras enda chans för närvarande är en parlamentarisk koalition med centrum.

Förhandlingarna mellan de båda parterna pågå fortfarande. Om de komma att leda, till något slags resultat, är minst sagt tveklagt. Om Papen tror i varje fall inte på en sådan möjlighet. Han råkar avvigt med att få behålla makten för en längre tid framåt. Någon riksdagsmajoritet kan han inte få, alltså måste han söka andra vägar. Om dessa vägar komma att skenbart respektera den republikanska författningen eller om de komma att leda till en öppen brytning med densamma, är ännu så länge osärt. Man må vara aldrig så orolig för huru stora eftergifter centrum är villigt att göra för nazisterna — man förstår ändå dess intensiva ansträngningar att få till stånd en parlamentarisk regering. En regering, som har parlamentariskt stöd, är skyldig att ansvara för sina handlingar. En regering av Guds nåde är det inte. Kaisern gerade av Guds nåde, om Papen ännar göra sammaldes.

Helge Heerberger.

DAMER!

Besök Damfriseringen

Pontoniergatan 14 (H. S. B:s hus).

Permanent 15 kr. Misse en plise. Färgning av ögonbryn o. ögonfransar m. m. Allt arbete utföres noggrant o. omsorgsfullt. Beställningar motåges tacksmåt på tel. K. 37 76.

Vördsamt DAGNY GUSTAFSSON.

Stockholm 1932

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.B.